Ulkoministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2021-00517

KEO-10 Heikkinen-Hindrén Janna(UM) 04.05.2021

Asia
EU:n kehitysministereiden epävirallinen videokokous 29.4.: Eurooppalaisen kehitysrahoituksen rakenteen kehittäminen

Kokous
EU:n kehitysministereiden videokokous

Ulkoasiainneuvosto kehitysministerikokoonpanossa järjestettiin epävirallisena videokokouksena 29.4.2021. Kehitysministerit keskustelivat eurooppalaisen kehitysrahoituksen rakenteen kehittämisestä. Asiasta laaditaan myös neuvoston päätelmät toukokuussa.

Status Quo + -vaihtoehto sai laajan tuen, vaikkakin useat painottivat, että nykyistä toimintaa tulee parantaa eli saada aikaan selkeä plus. Komission ja EUH:n esittämät nykyisen järjestelmän parantamiseen tähtäävät toimet saivat myös kannatusta. Samoin Team Europe –lähestymistavan ja Global Europe –välineen hyödyntäminen.

EIP:n ja EBRD:n yhteistyötä on parannettava ja tästä tulee keskustella näiden johtokunnissa ja toimia koordinoida muiden kanssa. Lisäksi tulee hyödyntää pankeissa jo olemassa olevaa tietotaitoa ja työvälineitä. Tarvitaan vahvaa poliittista ohjausta EU:lta, ennen kaikkea komissiolta. Neuvoston tulee olla tässä tiiviisti mukana.

Epävirallinen EU:n kehitysministerikokous videoyhteydellä 29.4.2021

Ulkoasiainneuvosto kehitysministerikokoonpanossa järjestettiin epävirallisena videokokouksena 29.4.2021. Kehitysministerit keskustelivat **Euroopan kehitysrahoituksen rakenteen tulevaisuudesta** maaliskuussa valmistuneen konsulttiraportin ja EUH:n ja komission jakamien tausta-asiakirjojen pohjalta. KE Josep Borrell ja kumppanuuksista vastaava komissaari Jutta Urpilainen sekä EIP:n puheenjohtaja W. Hoyer ja EBRD:n pj. Renaud Basso osallistuivat kokoukseen. Suomea kokouksessa edusti kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari.

EU:n korkea edustaja Borrell muistutti avaussanoissaan rahoitusvälineiden ja -laitosten kriittisestä roolista kehityshaasteisiin vastaamisessa Afrikassa, EU:n lähinaapurustossa ja muissa strategisesti tärkeissä kohteissa. EU:n toiminnassa tulee noudattaa eurooppalaista kestävän kehityksen mallia ja säilyttää strateginen autonomia suhteessaan muihin suuriin toimijoihin (Yhdysvallat, Kiina). Samalla kehitysrahoitusarkkitehtuurin tulee kontribuoida EU:n geopolitiikkaan. Tulee vastata myös EU:n kehityspolitiikan näkyvyyttä koskeviin haasteisiin. **Komissaari Urpilainen** alleviivasi puolestaan EU:n vahvoja resursseja ulkosuhteissa (NDICI/Global Europe –väline) ja vaikutusvaltaa multilateraalissa järjestelmässä. Komissio antaa vahvan tukensa konsulttiselvityksessä esitetylle c-vaihtoehdolle eli *Status Quo* + -vaihtoehdolle. Urpilainen katsoi, että tätä voitaisiin mieluummin kutsua Team Europe -lähestymistavaksi. Komissio ehdottaa nykyisen järjestelmän parantamista *Status Quo* + -vaihtoehdon mukaiseksi seuraavien neljän toimen avulla: 1) vahva EU-politiikkaohjaus (ml.

Global Europe, Team Europe, yhteisohjelmointi); 2) vahvempi koordinaatio ja yhteistyön kannustimet; 3) tehokkaampi ja inklusiivisempi rahoitusarkkitehtuuri (ml. NDICI/Global Europe –rahoitusvälineen toimeenpano) ja; 4) brändin tunnettavuus ja viestintä. Lisäksi EBRD:n ja EIP:n tulee päättää, miten nämä kontribuoivat tähän vaihtoehtoon ja keskustella asiasta hallintoneuvostoissaan.

EBRD toi esiin, että kehityshaasteet ovat kriisin myötä kasvaneet. Instituutioiden välinen yhteistyö on tärkeää, mutta tämän lisäksi tarvitaan parempaa työnjakoa, vahvaa politiikkaohjausta komissiolta ja neuvostolta sekä avointa arkkitehtuuria. EBRD toimii Euroopan ytimessä, jakaa Team Europe- ja EU-agendan prioriteetit ja tekee läheistä yhteistyötä EU:n ja kumppanimaiden kanssa. Myös yksityissektorin kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää. Samoin politiikkauudistukset ja neuvonta. Kumppanimaiden tulee olla osakkeenomistajina hallintomallissa. Pankki toimii jo Pohjois-Afrikassa ja parhaillaan käydään keskustelua siitä, olisiko pankin etujen mukaista laajentaa työtä tästä etelämmäksi. EBRD piti komission ehdottamaa neljää toimea hyvänä. EBRD piti erityisen tärkeänä komission vahvaa ohjausta instituutioille uudessa avoimessa kehitysrahoitusarkkitehtuurissa. Lisäksi EBRD:n ja EIP:n on vahvistettava sisäisesti yhteistyötään. On hyvä myös hyödyntää EBRD:n hyviä kokemuksia kentältä Länsi-Balkanilta.

EIP piti hyvänä, että siirrytään *Status Quo* + vaihtoehdon suuntaan. Tulee vahvistaa myönteisesti nykyistä. EIP:n vahvuutena on se, että pankki on 100 % EU:n jäsenmaiden omistuksessa. Hyvä muistaa myös, että pankin toimista 70 % keskittyy Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan ja siellä köyhimpiin ja hauraimpiin maihin. Pankki tukee vahvasti EU:n prioriteetteja ja agendaa mm. ilmasto, kestävä kehitys, rokotteet (COVAX). EIP:n tulee vahvistaa paikallista läsnäoloaan lisää ja toimia alueilla, joissa pankin asiantuntijuudesta on apua. Yhteistyö tärkeää kaikkien toimijoiden kesken Team Europe –hengessä. EIP tarvitsee lisää kehy-asiantuntijoita jäsenmaista ja komissiosta. Vaihtoehtoon sisältyvät uudistukset ja muutokset eivät vaadi rahallisia lisäresursseja. Näihin käytetään EIP:n olemassa olevaa pääomaa.

EU:n neuvoston puheenjohtajana toimiva Portugal haluaa viedä uuteen eurooppalaiseen rahoitusarkkitehtuuriin liittyvät asiat päätökseen pian, ml. tähän liittyvät neuvoston päätelmät toukokuussa. Tärkeä fokusoida siihen, miten plus (+) saadaan aikaan. Tulee toimia politiikka ensin -lähestymistapaa noudattaen ja lisätä vaikuttavuutta ja näkyvyyttä. Toimintamallien puutteisiin tulee lisäksi puuttua, ml. pankeissa. Samalla pankkien suositukset on hyvä huomioida. Tarvitaan poliittista ohjausta ja kustannusneutraaleja toimia. Jäsenvaltioilla säilyy vastuu varmistaa, että näin toimitaan.

Jäsenmaat antoivat laajan tuen status Quo + -vaihtoehdolle, vaikkakin useat painottivat, että nykyistä toimintaa tulee aidosti parantaa eli saada aikaan selkeä plus (**FI**). Esitetyt järjestelmän parantamiseen tähtäävät neljä toimea saivat myös kannatusta. Samoin Team Europe –lähestymistavan ja Global Europe –välineen hyödyntäminen asian toteuttamisessa.

Puheenvuoroissa kannatettiin sitä, että kukin toimija keskittyisi omaan erityisosaamiseensa, toisiaan täydentäen ja päällekkäisyyksiä välttäen. Korostettiin, että turhaa kilpailua tulisi välttää eikä myöskään tulisi luoda uusia rakenteita. EIP:llä ja EBRD:llä tulisi säilyä mahdollisuus jatkossakin päättää omista toimistaan ja rakentaa omien vahvuuksiensa varaan, mandaattiensa puitteissa. Vastavuoroista oppimista ja kapasiteetin rakentamista korostettiin. Pankkien välistä yhteistyötä tulisikin vahvistaa (**FI**), samoin kaikkien muidenkin Euroopassa toimivien kehitysrahoituslaitosten yhteistyötä. EBRD:n ja EIP:n välistä koordinaatiota kasvattamalla saataisiin paras lopputulos. **Suomi** piti myös tarpeellisena saada lisätietoja koordinaation täytäntöönpanosta.

Puheenvuoroissa nostettiin esiin tarve toimia yhtenä Eurooppa-tiiminä, jotta tulokseksi saadaan ”Team Europe +” Neuvoston tulee olla tiiviisti mukana ja antaa poliittista ohjausta omistajuuden vahvistamiseksi. Selkeitä suunnitelmia ja täytäntöönpanon seurantaa korostettiin **(FI). Lisäksi Suomi** piti tarpeellisena, että neuvosto arvioi kehitysrahoitusarkkitehtuurin vahvistamisen edistymistä vuoden

2022 ensimmäisellä puoliskolla. Esitettiin myös riippumatonta selvitystä eri toimista ja tuloksista. Jotkut jäsenmaat ehdottivat, että komissio laatisi etenemissuunnitelman, jonka perusteella neuvosto voi seurata toimien toteutusta. Asiassa tuettiin komission koordinaatioroolia, mutta myös vahvaa poliittista ohjausroolia. Katsottiin, että ilman komission sitoumusta asiaan ei saada todellista plussaa. Pankeilta odotetaan lisäksi konkreettisia ehdotuksia siitä, miten aikovat edetä asiassa.

Lisäksi tuettiin tutkimuksen laatimista EBRD:n toiminnan mahdollisesta laajentamisesta Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan **(FI**). Molemmilla pankeilla nähtiin olevan todellisia mahdollisuuksia tukea haavoittuvia kehittyviä valtioita. Lisäksi tuotiin esille EIP:n tytäryhtiövaihtoehto ja tähän liittyvä määräenemmistöosakkuus (**FI**). EIP:n roolia korostettiin ja erityisesti pankin toimia Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa.

Keskustelussa korostettiin, että EU:n tulee olla strateginen kehityskumppani, ei tukimaksujen automaattijärjestelmä. EU:n arvojen ja intressien ajaminen, demokratia, sukupuolten välinen tasa-arvo, ihmisoikeudet, kestävä kehitys, köyhyyden ja epätasa-arvon poistaminen, sosiaalinen suojelu, terveys ja koulutus tulisivat olla toimintalistan kärjessä. Useat korostivatkin toiminnan keskittymistä köyhimpiin ja hauraimpiin valtioihin (**FI**), Saharan eteläpuoleiseen Afrikkaan, mutta myös EU:n naapurustoon. Myös toimien parempaa näkyvyyttä korostettiin useissa puheenvuoroissa (**FI**). Useat pitivät tärkeänä, että yksityispuolen rahoitus tulee ottaa käyttöön politiikka ensin periaatteella ja yksityissektorin osallistumista lisätä. Kumppanuusmaiden näkemysten huomiointi nostettiin esille. Lisäksi pidettiin tärkeänä pienempien kehitysalan toimijoiden panosta: avoin arkkitehtuuri ja osallistavuus ja osallistumismahdollisuudet myös pienemmille kehitystoimijoille nähtiin tärkeinä. Lisäksi peräänkuulutettiin kunnollisen riskienarviointimenettelyn käyttöön ottoa.

EU-instituutiot vahvistivat lopuksi sitoutumisensa asiaan. Todettiin, että useat jäsenvaltiot ovat *Status Quo+* -vaihtoehdon kannalla. Tämä vaihtoehto ei tiedä huomattavia institutionaalisia muutoksia, vaan yhteistyön parantamista. Tulisi antaa selkeä viesti siitä, miten aloitetaan työ yhteisen lähestymistavan pohjalta. Lisäksi jatketaan työtä nykyisen rakenteen parantamiseksi: vältetään hajautumista, lisätään vaikuttavuutta ja toteutetaan politiikka ensin -periaatetta. Pankkien yhteistyöstä tulee keskustella näiden johtokunnissa ja toimia koordinoida muiden kanssa. Team Europe -lähestymistavalla on kokonaisuudessa oma roolinsa. Lisäksi tulee hyödyntää jo olemassa olevaa tietotaitoa ja työvälineitä. On selvää, että tarvitaan vahvaa poliittista ohjausta EU:lta, ennen kaikkea komissiolta. EU:n tulee olla merkittävä toimija eikä vain laskujen maksaja. Tätä varten tulee olla selkeät tavoitteet mielessä ja tahtoa ohjaksissa. Rahavarat tulee saada oikeaan osoitteeseen. Se on EU:n etu.

Komissio otti myös tiiviisti esiin rokotesolidaarisuusohjelman ja kertoi Team Europe:n kautta tähän annetusta panostuksesta (48 miljoonaa rokoteannosta yli 120 valtioon). Ministerien huomiota kiinnitettiin siihen, että Intia on ilmoittanut, että se ei voi toimittaa rokotteita muihin maihin, koska pandemiatilanne Intiassa on dramaattisesti huonontunut. Siihen miten jäsenvaltiot voivat osallistua rokotesolidaarisuusohjelmaan palataan toukokuun ECOFIN kokouksessa.

Suomen edustajat

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari, Pysyvä edustaja, suurlähettiläs Marja Rislakki (EUE), osastopäällikkö Satu Santala (KEO), yp. Salla Sammalkivi (KEO-10), diplomaattiavustaja Mikko Autti (KEUMIK) ja erityisavustaja Kirsi Airio (KEUMIK) ja ln Katja Koskela (EUE)

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	kehitysrahoitus
Hoitaa	**UM, VM**
Tiedoksi	EUE, MMM, SM, VNK, YM